

А. І. Ясінська зауважила, акцентуючи увагу на унікальності управлінської звітності, що потрібно також враховувати можливості сучасних інформаційних технологій та рівень комп'ютеризації на окремому підприємстві [5, с. 130].

У програмному забезпеченні підприємства, повинна бути можливість формування запиту для оперативного отримання звітності в розрізі різних умов та параметрів: періоду, підрозділу, окремого транспортного засобу, маршруту тощо; можливість консолідації даних.

Впровадження типових стандартних конфігурацій вимагає менше часу та ресурсів, відповідно є менш вартісним. Проте, такі конфігурації не враховують всіх особливостей господарської діяльності того чи іншого підприємства.

Впровадження спеціалізованих конфігурацій, налаштованих відповідно до особливостей та потреб конкретного підприємства дає можливість формування повної аналітичної звітності, але цей процес впровадження є більш ресурсоемким, вимагає суттєвого капіталовкладення у розвиток інформаційної системи та додаткового навчання персоналу. Важливо, що при зміні господарських операцій необхідне проведення змін у програмному забезпеченні. Такі зміни потрібно щоб автоматично відображалися у внутрішньогосподарській звітності, надаючи необхідну вихідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ф. Управлінський облік. Підручник. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
2. Бенько М. М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку / М. М. Бенько. – Київ, 2010. – 336 с.
3. Адамик О. В. Інформаційна технологія автоматизованого обліку запасів / О. В. Адамик // Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матер. допов. Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 травня 2018 р. – Львів : ЛТЕУ, 2018. – С. 12-14.
4. Сидоренко Р. В. Внутрішня звітність центрів відповідальності / Р. В. Сидоренко // Вісник ЛКА. – Львів : ЛКА, 2011. – Вип. 35. – С. 326-328.
5. Ясінська А. І. Основні принципи щодо формування управлінської звітності підприємства / А. І. Ясінська // Можливості та перспективи забезпечення сталого розвитку економіки України: матер. допов. Міжнар. наук.-практ. конф., 21–22 жовтня 2016 р. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 129-131.

ГОЛІНАЧ Л.І.

кандидат економічних наук, доцент

ЯРИЙ Ю.В.

студент

Західноукраїнський національний університет,
м.Тернопіль, Україна

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток суспільних відносин, господарської діяльності та державотворення започаткувало поділ ринку на легальний та нелегальний (тіньовий ринок). Паралельно з розвитком ринкових відносин ріс і видозмінювався тіньовий ринок. Так, наприклад, лихварство переросло в сучасну банківську діяльність. Казнокрадство та корупція були притаманні будь-якій абсолютній державі, і з розвитком глобалізації спостерігається новий етап розвитку тіньової економіки. Внаслідок існування тіньового ринку зменшуються доходи

бюджету. Паралельно з ростом тіньової економіки росте і криміналізація суспільства, в тому числі, і ріст організованої злочинності, але не все так однозначно. Завдяки високій гнучкості та динамічності тіньовий ринок здатен стабілізувати господарські процеси в господарствах перехідного типу, а також створювати і заповнювати ніші в економічному просторі та надавати робочі місця.

Так як тіньова економіка – проблема кожної країни світу, варто звернутись до світового досвіду боротьби з корупцією. І хоча жодній країні світу не вдалось повністю знищити тіньовий ринок проте багатьом все ж вдалось скоротити його рівень до мінімального на прикладі Британії (10-13%), Канади (15-16%) та Німеччини (13-16%).

Одну з найдовших історію боротьби з корупцією має Британія, де велику роль грає громадська думка. Найбільшу увагу приділяють посадовцям, міністрам, членам парламенту. Для контролю за цими гілками влади було створено в 1994 році комітет Нолана. Також у 1988 році було створене Serious Fraud Office – SFO (Бюро по боротьбі з шахрайством), яке проводить розслідування по корупції в особливо великих розмірах. За даним органом здійснює нагляд Генеральний прокурор. Директор повинен звітуватись генеральному прокурору, а він, у свою чергу, звітує парламенту. Паралельно з цим усі звіти публікуються в ЗМІ. Так, яскравим прикладом є те, що кандидат на пост Прем'єр Міністра повинен подати звіт про майновий стан, де сказано усі його активи та джерела доходів і в разі необхідності його можуть викликати до спеціального комітету, де йому можуть рекомендувати позбутись деяких акцій або перевести кошти у інший фонд.

Канадський досвід також є прикладом ефективної боротьби з корупцією. Особливості канадського законодавства є у тому, що бізнес приймає участь у політичному житті країни, але за цим ведеться дуже жорсткий контроль і всі операції, що пов'язані з такою діяльністю, повинні бути задокументовані та відзвітовані громадськості.

Одним з найцікавіших є досвід Німеччини. Одною з головних проблем сучасної Німеччини є боротьба з чорним ринком праці. Для зниження відсотку нелегальних працівників було введено ряд законів, які не лише посилювали відповідальність за порушення закону, а й заохочували бізнес до виходу з тіні різними пільгами. Відбулось підняття мінімальної заробітної плати, посилювався контроль за ринком праці, заборонили анонімні оголошення з найму праці, а також було зменшено податкове навантаження на деякі види бізнесу.

Проаналізувавши досвід зарубіжних країн слід відзначити, що основним інструментом детінізації економіки виступає формування спеціальних інститутів (установ, основною функцією яких є прямий контроль за проблемними тіньовими секторами (корупцією, тіньовим ринком праці тощо), а також законодавчі акти, що формують правове поле діяльності цих інститутів. Іншим поширеним методом детінізації економіки є розголос: коли результати тіньової чи іншої неправомірної діяльності піддають розгляду громадськості. Зачасту, після контролю громадськості, економічні суб'єкти, що чинили неправомірну діяльність, або працювали «в тіні» втрачають сенс свого існування на ринку. Превентивним інструментом громадського контролю можна назвати аудит, коли законодавство зобов'язує проводити щорічний обов'язковий контроль фінансової звітності певному виду економічних об'єктів із наступним публікуванням думки аудитора щодо результатів їх діяльності у ЗМІ.

Слід сказати, що вказані методи є найбільш радикальними. Іншими дієвими методами детінізації слід назвати:

1. **Податкова політика:** До основних інструментів тінізації фінансових потоків відносять мінімізацію податкових зобов'язань, ухилення від оподаткування, виведення коштів за межі України, легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та порушення бюджетних видатків. Основними заходами детінізації в цьому випадку слід назвати: зменшення, оптимізація податкового навантаження, легалізація реальних оборотів бізнесу шляхом створення економічних стимулів, зниження ставок оподаткування, разова податкова

амністія. Варто зазначити, що в Україні проводять активну податкову реформу, яка спрямована на вихід вітчизняної економіки з тіні.

- Першим ділом було об'єднано усе податкове законодавство в один основний нормативно-правовий акт – Податковий Кодекс України.
- Іде поступове перетворення Державної Податкової Служби з контролюючого органу у сервісний орган, де створено центр обслуговування платників податків з метою допомоги економічним суб'єктам у роз'ясненні податкових вимог та допомогти вести господарську діяльність в межах правового поля.
- Наступним важливим кроком детінізації вітчизняної економіки є впровадження касових апаратів для суб'єктів бізнесу. Якщо вдатися до статистики, 99,9% економічних суб'єктів в Україні є представниками малого та середнього бізнесу, які мали можливість «малювати» прибутки у відповідності до власних потреб. Касові апарати дадуть можливість відобразити реальні доходи таких суб'єктів, що зумовить зростання податкових надходжень до держбюджету. В даному випадку особливо важливим є питання про можливість ефективного функціонування суб'єктів малого бізнесу за створених умов податкового навантаження.

2. **Боротьба з корупцією.** До основних інструментів детінізації економіки в даному плані можна віднести: застосування публічних тендерних процедур у держзакупівлях, розмежування держави й бізнесу, в т.ч. шляхом заборони пов'язаних осіб державних посадовців та народних депутатів на ведення підприємницької діяльності, спрощення реєстрації бізнесу та підвищення прозорості дозвільної системи, розвитку партнерства держави і бізнесу, впровадження моделі відкритого електронного уряду, підвищення рівня правової культури населення, в т.ч. вдосконалення діяльності інститутів громадянського суспільства антикорупційної спрямованості, удосконалення співпраці державних органів з громадськими інститутами.

3. **Регулювання банківської системи.** До інструментів детінізації у даній сфері можна віднести: стимулювання поширення безготівкових розрахунків, розбудова ефективної системи повернення з-за кордону коштів та активів, отриманих злочинним шляхом внаслідок операцій з легалізації (відмивання) коштів.

У висновку можна сказати, що боротись з тіньовою економікою слід із застосуванням правильного набору інструментів. Ці інструменти можна описати як поєднання «батоїв та пряників»: заходи, що роблять дотримання правил легшим і привабливішим («пряники») та заходи, що роблять зловживання важчими та дорожчими («батоги»). Однак, особливо важливим є розуміння того, що виведення економіки з тіні є набагато простішим за демонстрації органами влади правильного та ефективного використання залучених ресурсів від діяльності суб'єктів господарювання на розвиток суспільства.

Список використаних джерел

1. ЕС оголошує війну кіберзлочинцям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/dw/article/0,,15842572,00.html>.
2. Задворних С.С. Рекомендації щодо імплементації зарубіжного досвіду по боротьбі з тінізацією фінансових потоків / С.С. Задворних //Інноваційна економіка. – 2015. – №2'2015 (57). – С. 200-204.
3. Методичні основи оцінки обсягів тіньового сектору економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/17199/1/24.pdf>.